

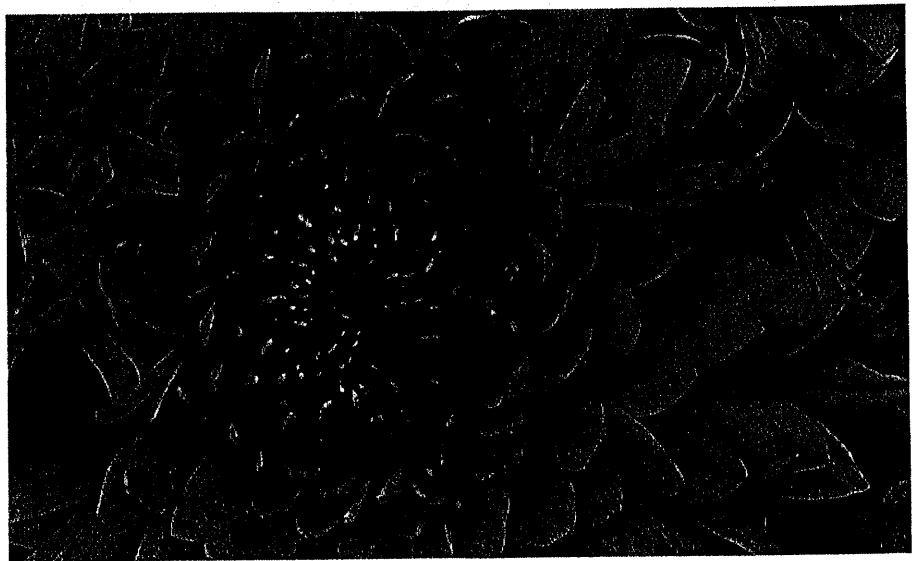
Revisionsrapport

Uppföljning - granskning av tillgänglighetsarbetet

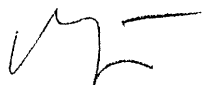
Karlstads kommun

*Stefan Fredriksson
Maria Jäger*

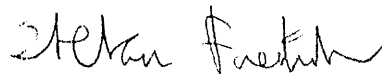
November 2012

2012-11-08

Maria Jäger, uppdragsledare

Stefan Fredriksson, projektledare

Innehållsförteckning

1	Sammanfattande bedömning	1
2	Inledning	3
2.1	Bakgrund	3
2.2	Revisionsfråga	3
3	Granskningsresultat	4
4	Tillgängligheten i jämförelse med andra kommuner	6

1 Sammanfattande bedömning

Under hösten 2009 genomfördes en granskning avseende kommunens tillgänglighetsarbete. Granskningen fokuserade på om kommunens arbete med tillgänglighet, avseende enkelt avhjälpna hinder, var ändamålsenligt och om det ledde till önskvärda resultat. Enligt granskarens bedömning fanns en, i allt väsentligt, tillfredsställande politisk och tjänstemannamässig organisation för tillgänglighetsarbetet. Bedömningen var också att det saknades tillfredsställande planering, uppföljning och utvärdering samt bemanning av tillgänglighetsarbetet. **Granskaren bedömde vid granskningstillfället att det inte var sannolikt att alla enkelt avhjälpna hinder inom kommunen skulle vara åtgärdade före utgången av år 2010.**

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Karlstads kommun har PwC gjort en uppföljning av den tidigare gjorda granskning avseende kommunens arbete med tillgänglighet. Syftet med uppföljningen är att reda på vilka åtgärder som vidtagits efter granskningen 2009.

Uppföljning och utvärdering av kommunens tillgänglighetsarbete ska från verksamhetsåret 2012 ske i samband med att den strategiska planen följs upp och utvärderas i samband med årsredovisningen. I den strategiska planen har begreppet "en stad för alla" inte samma betydelse som begreppet har i den handikappolitiska planen "En stad för alla". I folkhälsostrategin återfinns inte de formulerade visioner som fullmäktige beslutat om i den handikappolitiska planen. Folkhälsostrategin kommer att följas upp med den handikappolitiska planen som utgångspunkt. Kommunledningskontoret har ett uppdrag att se till att de planer och riktlinjer som fullmäktige beslutat om arbetas in i den nya styrmodellen och vid behov föreslå att beslut ska fattas om att vissa av planerna inte ska gälla. Enligt vår bedömning är det viktigt att detta arbete sker skyndsamt så att den strategiska planen och den nya styrmodellen faktiskt leder till den förenklade styrning av kommunens totala verksamhet som är avsedd. Vi förväntar oss att den handikappolitiska planen följs upp och återredovisas till fullmäktige så länge som beslut inte är fattat om att den handikappolitiska planen inte längre gäller.

Vidare bedömer vi att både stadsbyggnadsnämnden och teknik- och fastighetsnämnden måste förtydliga förvaltningarnas uppdrag och prioriteringar i arbetet med tillgänglighet. Av teknik- och fastighetsnämndens verksamhetsplan framgår exempelvis att alla enkelt avhjälpna hinder i stadskärnan ska vara identifierade senast 2013 och åtgärdade senast 2015. Förvaltningarna upplever otydlighet mellan uppdragens omfattning och kopplingen till de resurser som avsatts för arbetet med tillgänglighet. **Kommunen lever inte upp till gällande lagstiftning när det gäller enkelt avhjälpna hinder.** Lagstiftningen omfattar hela kommunen, dvs alla enkelt avhjälpna hinder ska identifieras och åtgärdas även i kommunens ytterområden.

Arbetet med enkelt avhjälpna hinder i kommunens utemiljöer är inte slutfört och arbetet med detta bedöms enligt kommunens tjänstemän behöva fortgå under en lång tid framöver.

Anvisningar för hur stadsbyggnadsnämnden ska agera i de fall fastighetsägare inte åtgärdar enkelt avhjälpna hinder i enlighet med föreskrifterna till Plan- och bygglagen har inte tagits fram enligt rekommendationer i vår förra rapport. Vi vidhåller fortsatt vår rekommendation från rapporten 2010.

I rapporten från 2010 rekommenderade vi att stadsbyggnadsnämnden utnyttjar de sanktionsmöjligheter som föreskrivs i Plan- och bygglagen. Det har, under perioden sedan förra revisionsrapporten presenterades, inte förekommit några fall där frågan om sådana sanktioner varit aktuella, enligt uppgift från tjänstmän på stadsbyggnadsförvaltningen.

Enligt vår bedömning behöver tillgänglighetsarbetet ökat fokus i nämndernas och förvaltningarnas arbete.

En av Sveriges privata assistansanordnare, Humana, har under 2010 och 2011 gjort en sk Tillgänglighetsbarometer. Sveriges kommuner besvarar frivilligt ett antal frågor kring tillgänglighet. Kommunerna rankas sedan utifrån sina svar. Alla kommuner har inte besvarat enkäten och det är en bedömning gjord utifrån de kriterier som Humana fastställt, men av statistiken framgår att Karlstads kommun inte ligger bland de bästa i sin kommungrupp och kommunen har dessutom försämrat sig i jämförelse med placeringen 2010.

2 Inledning

2.1 Bakgrund

Kommunfullmäktige antog i november 2009 en handikappolitisk plan. "Planen ska ligga till grund för arbetet med att göra Karlstad till en stad för alla, en stad där varje medborgare känner livskvalitet utifrån sina egna behov och förutsättningar." I lagstiftning ställs krav på att enkelt avhjälpna hinder mot tillgänglighet och användbarhet ska undanröjas i befintliga lokaler dit allmänheten har tillträde och på befintliga allmänna platser. Dessa enkelt avhjälpna hinder ska vara åtgärdade senast före utgången av år 2010.

År 2009 genomfördes en granskning avseende Karlstads kommuns tillgänglighetsarbete. Granskningen fokuserade huvudsakligen på kommunens arbete med att åtgärda enkelt avhjälpna hinder i offentliga lokaler och på allmänna platser. Bedömningen var att det fanns en, i allt väsentligt, tillfredsställande politisk och tjänstemannamässig organisation för tillgänglighetsarbetet. Däremot saknades tillfredsställande planering, uppföljning och utvärdering samt bemanning av tillgänglighetsarbetet. Granskarna bedömde också att samtliga enkelt avhjälpna hinder inom kommunen inte skulle vara åtgärdade innan utgången av år 2010.

De rekommendationer som lämnades vid granskningen var att det behövde säkerställas att den handikappolitiska planen regelbundet följdes upp och utvärderades samt att de inblandade nämndernas detaljerade styrdokument för tillgänglighetsarbetet följdes upp och utvärderades. Teknik- och fastighetsnämnden och stadsbyggnadsnämnden rekommenderades att säkerställa att tillräckliga resurser avsattes för bedrivande av arbetet med ökad tillgänglighet på allmänna platser respektive publika lokaler i fastigheter som ägs av andra än kommunen. Stadsbyggnadsnämnden rekommenderades att i förekommande fall utnyttja de sanktionsmöjligheter som föreskrivs i Plan- och bygglagen samt att ta fram anvisningar för hur nämnden ska agera i de fall fastighetsägare inte åtgärdar enkelt avhjälpna hinder i enlighet med föreskrifterna till Plan- och bygglagen.

De förtroendevalda revisorerna i Karlstads kommun har gett PwC i uppdrag följa upp vad som hänt när det gäller tillgänglighetsarbetet efter granskningen 2009.

2.2 Revisionsfråga

Syftet med granskningen har varit att följa upp vilka åtgärder som vidtagits med anledning av den granskning som genomfördes 2009.

Revisionsfrågan är: Hur har tillgänglighetsarbetet utvecklats efter vår genomförda granskning 2009?

Granskningen har genomförts genom studier och analys av styrdokument, verksamhetsberättelser, statistik m.m.

Intervjuer med ansvariga inom den granskade verksamheten har genomförts.

3 Granskningsresultat

Nedan följer de rekommendationer som vi hade vid granskningen 2009. Under varje rekommendation redogör vi för granskningsresultaten i den nu genomförda uppföljande granskningen. I rapporten från den granskning som gjordes 2009-2010 hade vi följande rekommendationer:

"Vi rekommenderar att

- det säkerställs att uppföljning, utvärdering och lämplig revidering regelbundet genomförs av En stad för alla samt nämndernas detaljerade styrdokument för tillgänglighetsarbetet"*

"En stad för alla" heter Karlstads kommuns handikappolitiska plan. Karlstads kommuns handikappolitiska plan antogs av kommunfullmäktige i november 2009 och är en fortsättning på arbetet med Plan för full delaktighet.

Karlstads kommuns verksamhetsplanering utgår, sedan 2011, från en strategisk plan som sträcker sig över perioden 2012-2014. Planen ligger till grund för budgetarbetet och följs upp i samband med kommande årsredovisningar och delårsbokslut.

Den strategiska planen består av koncernövergripande målområden som alla kommunens verksamheter, var och en på sitt sätt, ska medverka till att utveckla. Till varje målområde finns mål som följs upp med hjälp av indikatorer.

I och med arbetet med strategisk plan och tillhörande folkhälsostategi, miljö- och klimatstrategi samt tillväxtstrategi kommer det inte att göras någon separat uppföljning av "En stad för alla" utan i samband med uppföljningen av delmålen, främst i folkhälsostategin, hanteras visionerna i den handikappolitiska planen. Detta sker med hjälp av indikatorer. Detta arbetssätt är nytt från och med 2012.

I den strategiska planen har begreppet "en stad för alla" inte samma betydelse som begreppet har i den handikappolitiska planen "En stad för alla". I folkhälsostategin återfinns inte de formulerade visioner som fullmäktige beslutat om i den handikappolitiska planen. Folkhälsostategin kommer enligt uppgift att följas upp med den handikappolitiska planen som utgångspunkt. Kommunledningskontoret har ett uppdrag att se till att de planer och riktlinjer som fullmäktige beslutat om arbetas in i den nya styrmodellen och vid behov föreslå att beslut ska fattas om att vissa av planerna inte ska gälla.

"Vi rekommenderar att

- teknik- och fastighetsnämnden och stadsbyggnadsnämnden säkerställer att tillräckliga personella, och övriga resurser, avsätts för bedrivande av arbete för ökad tillgänglighet på allmänna platser respektive publika lokaler i fastigheter som ägs av andra än kommunen."*

Ansvariga tjänstemän inom teknik- och fastighetsförvaltningen, avseende tillgänglighetsarbetet, har synpunkten att rimliga resurser avsätts för detta arbete. När det gäller jobbet med att bygga bort enkelt avhjälpna hinder i kommunens egna lokaler anges att jobbet är i det närmaste klart.

När det gäller inhyrda lokaler anses det nödvändigt att hjälpa fastighetsägarna att göra en inventering av enkelt avhjälpna hinder. Ett mål för 2012 är att inventera de inhyrda lokalerna.

Jobbet med vad som beskrivs som "etapp 1" är nästan klart. Förvaltningen menar att teknik- och fastighetsnämnden måste förtydliga vad som avses med "etapp 2". En bokstavlig tolkning av "alla lokaler ska vara fullt tillgängliga" kräver stora resurser. Ett förtydligande anses därför vara nödvändigt avseende "etapp 2". Av teknik- och fastighetsnämndens verksamhetsplan framgår exempelvis att alla enkelt avhjälpna hinder i stadskärnan ska vara identifierade senast 2013 och åtgärdade senast 2015.

När det gäller kommunens utemiljö utförs åtgärder i prioriterad ordning utifrån tilldelade medel respektive år. Prioriterat hittills har varit att åtgärda markbeläggningar på gångbanor. Prioriteringsarbetet sker i samråd med en särskilt utsedd tillgänglighetsgrupp.

Arbetet med enkelt avhjälpna hinder i kommunens utemiljöer är inte slutfört och arbete med detta bedöms enligt kommunens tjänstemän behöva fortgå under en lång tid framöver.

Ansvariga tjänstemän inom stadsbyggnadsförvaltningen, avseende tillgänglighetsarbetet, har synpunkten att stadsbyggnadsnämnden, i samband med behandlingen av stadsbyggnadsförvaltningens verksamhetsplan för 2012, betonat att tillgänglighetsfrågorna ska prioriteras tydligare. Dock anses inte tillräckliga resurser för att säkerställa detta ha avsatts.

"Vi rekommenderar att

- stadsbyggnadsnämnden, i förekommande fall, utnyttjar de sanktionsmöjligheter som föreskrivs i Plan- och bygglagen."*

Det har, under perioden sedan förra revisionsrapporten presenterades, inte förekommit några fall där frågan om sådana sanktioner varit aktuella, enligt uppgift från tjänstemän på stadsbyggnadsförvaltningen.

"Vi rekommenderar att

- stadsbyggnadsnämnden tar fram anvisningar för hur nämnden ska agera i de fall fastighetsägare inte åtgärdar enkelt avhjälpna hinder i enlighet med föreskrifterna till Plan- och bygglagen."*

Sådana anvisningar har inte tagits fram.

4 Tillgängligheten i jämförelse med andra kommuner

En av Sveriges privata assistansanordnare, Humana, har under 2010 och 2011 gjort en sk Tillgänglighetsbarometer. Sveriges kommuner besvarar frivilligt ett antal frågor kring tillgänglighet. Kommunerna rankas sedan utifrån sina svar.

Nedan följer ett urval ur statistiken där Karlstads kommun jämförs med andra kommuner med i kommungruppen "Större städer". **Observera** att alla kommuner inte besvarat enkäten och det är en bedömning gjord utifrån de kriterier som Humana fastställt.

Placering 2011	Kommun	Placering 2010
1	Kristianstad	17
21 (delad)	Växjö	14
21 (delad)	Sundsvall	deltog ej 2010
28	Skellefteå	66
44	Halmstad	40
54	Gävle	127
140 (delad)	Karlstad	93
140 (delad)	Luleå	83

www.Humana.se Tillgänglighetsbarometer 2011

Av statistiken framgår att Karlstads kommun inte ligger bland de bästa i sin kommungrupp och kommunen har dessutom försämrat sig i jämförelse med placeringen 2010.